

Люзович Т.І.
студентка групи ФК-34
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Ливдар М.В.
Національний університет «Львівська політехніка»

НОВАЦІЇ РЕФОРМИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кінець року 2015 і початок 2016 за насиченістю неочікуваних і серйозних рішень Парламенту можна сміливо вважати початком нової епохи бюджетних і податкових правил в Україні. Разом з оновленими податковими правилами з 1 січня країна отримала й, нову схему роботи бюджетної системи. Чи не буде винятком і 2016 рік – з труднощами, але прийнято Держбюджет-2016, який вніс суттєві зміни у Податковий кодекс (урядова податкова реформа), набирають чинності деякі революційні новації в держреєстрації бізнесу та нерухомості, скасовується мито на ввезення електромобілів, додатковий імпортний збір, починають діяти багато інших важливих законів, а також Угода з ЄС про ЗВТ.

Бюджетна система – це сукупність окремих її ланок, що пов'язані між собою відповідно до чинного законодавства, та базуються на певних принципах [1,с.55].

Передусім кардинальні зміни відчують місцеві бюджети – децентралізація почалася зі змін у фінансовій основі цих бюджетів. Але разом з новими джерелами доходів і повноваженнями в бюджетній сфері вони отримали нові статті видатків.

У дохідній частині місцевих бюджетів відбулися серйозні пертурбації.

По-перше, БКУ тепер і не згадує про кошики доходів місцевих бюджетів, а також про перелік доходів, що враховуються (чи не враховуються) при визначенні міжбюджетних трансфертів.

По-друге, доходи кожного рівня місцевих бюджетів нині визначені окремими статтями БКУ. Наприклад, доходи міст районного значення, сільських і селищних бюджетів перелічені у відредагованій ст. 69 БКУ, а доходи міст республіканського АРК, обласного значення та районних бюджетів – у зміненій ст. 64 БКУ.

По-третє, завдяки податковій реформі змінилися складові доходної частини загального фонду місцевих бюджетів [2].

З 2015 року порядок розподілу податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами став іншим. Центральна влада готова поділитися з регіонами частиною цих коштів. Серед новацій варто виділити передачу в регіони коштів від оплати адміністративних послуг та держмита [3,с.30].

Як і у випадку з дохідною частиною, Парламент серйозно відкоригував статті видатків місцевих бюджетів. Одразу можна сказати: зміни серйозні та потребують максимальної уваги при складанні місцевих бюджетів і кошторисів. Так, Кабмін став ідеологом децентралізації видатків у соціально –

культурній сфері. Виходячи з принципу субсидіарності – правовий принцип, відповідно до якого завдання повинні вирішуватися на найнижчому або віддаленому від центра рівні, де їх вирішення є можливим та ефективним [4,с.60]. У новій редакції Бюджетного кодексу він передбачив передачу з державного на місцевий рівень деяких заходів та установ освітньої, медичної та культурної сфер.

Відредагована ст. 88 БКУ дозволяє за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення фінансувати тільки органи місцевого самоврядування села, селища, міста районного значення. Дошкільну освіту, загальну середню 1 ступеня, сільські, селищні та міські будинки культури, центри дозвілля, а також бібліотеки відкоригований БКУ наказує фінансувати з районних бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад.

На плечі бюджетів міст обласного та республіканського АРК значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад тепер лягає фінансування

дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти в місті та районі відповідно. Крім цього за рахунок цих бюджетів також утримуватимуться спеціалізовані санітарні частини (раніше їх фінансували з держбюджету) та виплачуватимуть допомогу по догляду за інвалідами першої та другої групи внаслідок психічного розладу (досі ці видатки передбачали в обласному бюджеті).

Підкреслю: за рахунок районних бюджетів уже з 01.01.16 р. обов'язково фінансуватимуть сільські дитсадки, бібліотеки і заклади культури.

Особливу увагу в оновленому БКУ приділили фінансовим повноваженням об'єднання територіальних громад. Зокрема, бюджети таких громад формуються в термін до 15 жовтня з визначеними для них доходами і видатками. Таке об'єднання громад за логікою має не просто більше повноважень, але й набагато більшу дохідну базу, ніж, наприклад, сільський бюджет.

Зміни в Бюджетному кодексі мають спростити для місцевої влади процедуру кредитування в міжнародних фінансових організаціях. У Кабміні вважають, що це буде можливо тому, що з 2016 р. регіонам стане легше

гарантувати повернення коштів і доводити свою платоспроможність перед кредитором.

Дозмінний варіант БКУ нагадаю, дозволяв це тільки міськрадам міст, у яких проживає більше 300 тис. жителів. Нині такого обмеження немає.

Відредагована ч. 3 ст. 16 БКУ дозволяє вважати зовнішні борги Верховній Раді АР Крим, Київській, Севастопольській міськрадам, а також міськрадам міст обласного значення.

Зазначу: обсяг та умови здійснення місцевих зовнішніх запозичень у формі кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій погоджують із Мінфіном. І тут народні депутати передбачили важливий момент: якщо протягом місяця після одержання документів на погодження Мінфін не ухвалив рішення, умови й обсяг кредиту вважають погодженими (ч. 2 ст. 74 БКУ).

Отже, практично переписаний Парламентом БКУ наділив територіальні громади новими правами й повноваженнями. Передусім фінансова автономія дозволяє місцевим радам самостійно ухвалювати відповідні місцеві бюджети, не чекаючи ухвалення держбюджету. Оновлена ч. 2 ст. 77 БКУ наказує зробити це в термін до 25 грудня року, що передує плановому.

При цьому, якщо на момент затвердження місцевого бюджету головний кошторис країни ще не затверджено, у місцевих бюджетах враховують обсяги міжбюджетних трансфертів, визначені в діючому законі про держбюджет. А вже після опублікування держбюджету протягом двох тижнів доведеться підкорегувати місцевий бюджет з урахуванням затверджених міжбюджетних трансфертів.

1. Сорока Р. С. *Бюджетна система: навчальний посібник.* / Р. С. Сорока, І. Г. Благун. – Львів: 2011. – 55 с.

2. *Бюджетний кодекс України, від 08.07.2010 р. № 2456 – VI.*

3. Україна. Закон «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України»: від 02.03.2015 р., № 212-VIII. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

4. Булгакова С. О. *Бюджетна система України: навчальний посібник.* / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко. – К.: нац. торг. – екон. ун – т, 2002. – 60 с.